

ARI SAASTAMOINEN
TUHAT TIETÄ
ROOMAAN
MATKUSTAMINEN ANTIIKIN MAAILMASSA

Gaudeamus

Teoksen kirjoittamiseen on saatu tukea Suomen tietokirjailijat ry:ltä ja Kirjailijoiden ja kääntäjien kirjastoapurahalautakunnalta.

Copyright © 2017 Kirjoittaja ja
Gaudeamus Helsinki University Press

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Jukka Aalto / Armadillo Graphics

Etusisäkannen kartta: Hannu Linkola

Takasisäkannen kartta: Katkelma Peutingerin kartasta. TABULA
PEUTINGERIANA (COD. 324, SEGM. 4), ÖSTERREICHISCHE NATIONALBIBLIOTHEK,
BILDARCHIV UND GRAFIKSAMMLUNG.

Deutsches Archäologisches Institut Romiin kuvat: s. 101: E. SCHMIDT (NEG.
41.1106, D-DAI-ROM); s. 116: C. ROSSA (NEG. 75.2718, D-DAI-ROM); s. 139: M. EISNER
(NEG. 78.581, D-DAI-ROM); s. 169: M. HÜTZEL (NEG. 71.1696, D-DAI-ROM); s. 179:
G. SINGER (NEG. 69.2902, D-DAI-ROM).

KL 91.173 · UDK 931/939

ISBN 978-952-495-410-5

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2017

SISÄLLYS

ESIPUHE	7
JOHDANTO:	
ODYSSEUKSEN HARHARETKISTÄ NAMATIANUKSEN PURJEHDUKSEEN	10
I MATKUSTAJAN VARUSTEET	39
1 VAATETUS JA APUVÄLINEET	44
2 KARTAT	50
3 PORTOLAANIT	55
4 ITINERAARIOT JA REITTIHJEET	59
5 MATKAOPPAAT JA MAANTIETEELLISET TEOKSET	64
6 TESSERAЕ HOSPITALES	75
7 KULKULUVAT JA KEISARILLINEN POSTI	78
8 MATKAMUISTOT	85
II MAANTIEMATKAT	89
1 ROOMALAINEN TIEVERKOSTO	93
2 KULKUVÄLINEET	104
2.1 VANKKURIT JA KÄRRYT	104
2.2 KANTOTUOLIT	110
2.3 VETOELÄIMET	111
2.4 KANTOELÄIMET	113
2.5 RATSASTAMINEN	117
2.6 PATIKOINTI	120
3 ROOMALAISELLA TIELLÄ	122
4 MAJATALOT	133
5 YKSITYISMAJOITUS	138
6 RAVINTOLAT JA KAPAKAT	142
7 MAANTIEMATKAILUN HANKALUUDET	148
7.1 TULLIT, TULLIASEMAT JA -HINNASTOT	149
7.2 MAANTIEROSVOT JA TEIDEN TURVATTOMUUS	152

III MERIMATKAT	159
1 MERIREITIT	163
2 LAIVAT	165
3 SATAMAT JA MAJAKAT	171
4 PURJEHTIMINEN JA NAVIGOINTI	177
5 MERIMATKOJEN VAARAT JA VAIKEUDET	185
5.1 MYRSKYT JA HAAKSIRIKOT	187
5.2 MERIROSVOUS	193
IV MONENLAISIA MATKOJA	199
1 TUTKIMUSMATKAT	203
2 SOTARETKET	210
3 HALLINNOLLISET MATKAT	221
4 PAKOMATKAT	230
5 KAUPPAMATKAT	238
6 OPINTOMATKAT	246
7 VIERAILUT SUKULAISTEN JA YSTÄVIEN LUO	252
8 TURISMI	256
9 PYHIINVAELLUKSET	270
10 TERVEYSMATKAT	279
11 NOJATUOLIMATKAT	284
VIITTEET	290
KIRJALLISUUTTA	313
LÄHTEET	319
HAKEMISTO	322